

Zienswijze Collectief Rijn Vecht en Venen op ontwerp 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn en plan-MER

Agrarisch Collectief Rijn Vecht en Venen vertegenwoordigt ca. 400 leden die beheermaatregelen uitvoeren in het stelsel van agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) in het westelijk veenweidegebied van Utrecht. Het animo onder agrariërs om deel te nemen is erg hoog. Het ANLb laat daarmee zien dat een gebiedsgerichte aanpak gebaseerd op vrijwillige deelname effectief is en kansen biedt.

In ons werkgebied (noordwest Utrecht) zetten we fors in op het weidevogelbeheer. Maar ook beheer in de categorie water kent bij ons vanaf 2016 een grote deelname bereidheid. Zowel met het weidevogelbeheer als met het waterbeheer halen we goede resultaten. Dan gaat het om de pakketten Bemestingsvrije bufferstrook met een minimale breedte van 2 meter, ecologisch slootschonen en baggeren met de baggerspuit. Uw voorstel om de bufferstroken verplicht te stellen in het 7^e actieprogramma Nitraat en daarmee in de conditionaliteit in het nieuwe GLB, zou op graslanden in veenweidegebieden averechts kunnen werken op de (reeds behaalde positieve) resultaten in het ANLb.

[Deze \(generieke\) maatregelen zijn de doodsteek voor het ANLb, de motivatie voor deelname aan DAW en de gebiedsprocessen rond stikstof bodemdaling en herstel biodiversiteit.](#)

Hierna schetsen wij hoe dat zit.

Huidige situatie met ANLb

Op dit moment hebben wij ruim 60% dekking met het pakket bemestingsvrije bufferstroken langs watergangen op grasland. Het gaat om vrijwillige deelname in het ANLb. De randen dragen bij aan de biodiversiteit (botanisch, amfibieën en insecten en als voedsel- en schuilgelegenheid voor weidevogels), en aan de waterkwaliteit (minder afspoeling van nutriënten naar het oppervlaktewater).

De randen tellen voor de boer mee in de mestplaatsingsruimte, hoewel hij daar geen mest op uitrijdt. De boer verdeelt de op zijn bedrijf beschikbare mest over de percelen. Daarmee is de kwaliteit en hoeveelheid gras die hij of zij kan winnen min of meer gewaarborgd.

Naast de bemestingsvrije bufferstrook hebben wij als collectief een grote deelname aan de waterbeheerpakketten ecologisch slootschonen en baggerspuiten. Deze pakketten schrijven voor dat er geen maaisel en bagger in de bemestingsvrije rand terecht mag komen. Voor het afvoeren van het maaisel en het niet bemesten krijgen zij een (ANLb)-vergoeding. Dit garandeert dus een daadwerkelijke verschraving van de slootkant, met positief effect op de biodiversiteit en de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Gevolgen beoogde bufferrand 7e Actieprogramma

Wanneer we uitgaan van een verplichte bufferzone, zijn de gevolgen als volgt:

Door het wegvallen van de oppervlakte van de randen in de mestplaatsingsruimte, zal de boer mest moeten afvoeren. Om toch aan voldoende wintervoer te komen van voldoende kwaliteit (=eiwit) zal hij kunstmest aan gaan kopen. Afvoer van organische mest versus aanvoer van kunstmest. Dat is twee keer extra CO₂-belasting. Netto zal zijn bedrijfsvoering dus verder intensiveren. Dat is ook geen goed nieuws voor de weidevogel-veenweidegebieden. Boeren zullen minder genegen zijn om percelen met rustperiode te realiseren, omdat ze de resterende oppervlakte optimaal willen of zelfs moeten benutten voor de productie van veevoer.

Bovendien zal de boer naar verwachting- de randen niet meer maaien en het gewas afvoeren, maar de randen klepelen, om nog iets van voedingswaarde uit de randen te halen. Met als gevolg: vertering van het gewas in de rand, met meer uitspoeling naar het oppervlaktewater.

Bovendien zullen weinig veehouders nog willen meedoen aan de (ondersteunende pakketten) ecologisch slootschonen en baggerspuiten, omdat het moeten afvoeren van maaisel of bagger een extra werkgang is en dan niet meer wordt vergoed. Als de vergoeding wegvalt, zal de animo minder groot zijn, met de ecologische gevolgen voor het slootleven en voor de nutriënten in het water.

Daarnaast vervalt de directe sturing en begeleiding op de ecologische resultaten vanuit het agrarisch collectief. Dit terwijl de collectieve, gebiedsgerichte inbreng van kennis en ervaring een extra meerwaarde biedt om -middels de ANLb activiteiten- de biodiversiteits- en waterdoelen te behalen.

In het veenweidegebied is al snel 10% van het bedrijf water. De boeren hebben daar alleen maar onkosten voor terwijl het ook van algemeen belang is. Als daar nog eens de randen vanaf gaan wordt het voor de boeren wel hele dure grond.

Oplossing

De oplossing zit in het combineren van de voordelen van het ANLb met de eisen in de Nitraatrichtlijn. Dat betekent dat er behoud is van biodiversiteit en van schoon water. De boer die meedoet aan ANLb-pakketten van randenbeheer (bufferzone) in combinatie met slootschonen en baggerspuiten krijgt vrijstelling van de wettelijke verplichting. Eventueel gecombineerd met weidegang. Door de weidegang is te verantwoorden dat de randen mee blijven tellen in de mestplaatsingsruimte. Omdat het geen wettelijke verplichting is, kan er een ANLb-vergoeding blijven rusten op deze pakketten.

Wij pleiten dan ook voor een inzet van de instrumenten van het ANLb voor het realiseren van meerdere doelen.

Gebiedsgerichte aanpak

Deze situatie speelt vooral in waterrijke veenweidegebieden. Dit zijn tevens ook vaak weidevogelrijke gebieden. We moeten verschillende doelen realiseren, en een generieke wetgeving is dan ook niet de oplossing, omdat die (op gebiedsniveau) strijdig kunnen zijn met de realisatie van andere doelen.

Wij pleiten dan ook voor gebiedsgerichte oplossingen en maatwerk per grondsoort/regio.

Uitzondering smalle veenweidepercelen

In het veenweidegebied zijn veel percelen slechts 50 m breed. Als er aan weerskanten een bemestingsvrije rand langs komt te liggen, dan kost dat de boer $4/50 = 8\%$ van zijn productieve oppervlakte.

Wij pleiten er dan ook voor dat waterschappen en LNV deze gebieden uitzonderen van de (al dan niet) verplichtte maatregelen in de Nitraatrichtlijn.

Om dit voorstel tot uitvoering te laten komen, is het nodig dat bij de EU gebruik wordt gemaakt van de uitzondering voor waterrijke gebieden op de verplichting van de 3 meter brede bemestingsvrije zone. Daarna zouden de waterschappen en LNV dit voorstel kunnen invoeren.